

Tjänsteutlåtande

Utfärdat: 2021-03-10

Diarienummer: 10-2020-0731

Handläggare: Eva Fransén

Telefon: 031-626178

E-post: eva.fransen@goteborgenergi.se

Yttrande över lekmanarevisorernas granskningsredogörelse av verksamhetsåret 2020

Bakgrund

Lekmanarevisorerna har i uppdrag att granska och bedöma om koncernens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om interna kontrollen är tillräcklig. Efter granskning av verksamhetsåret 2020 lämnade lekmanarevisorerna en granskningsredogörelse till styrelsen med rekommendationer i syfte att utveckla och förbättra verksamheten. Granskningsredogörelsen behandlades i styrelsen den 12 februari 2021. Styrelsen är anmodad att yttra sig över lämnade rekommendationer senast den 18 juni 2021.

Uppföljning av rekommendationer

Nedan beskrivna iakttagelser och bedömningar är utdrag från granskningsredogörelsen med fokus på identifierade brister. För fullständig beskrivning hänvisas till nämnda redogörelse.

Styrning av investeringsprojekt

Iakttagelser

Vid granskningen tar framförallt chefer upp att det saknas ett bra system för uppföljning av projekten, särskilt efterfrågas en mer effektiv process för att följa upp projektportföljen på en mer övergripande nivå. Det är svårt att få en bra överblick över ett stort antal projekt och i nuläget krävs för mycket manuell hantering för att sammanställa den totala bilden av projekten. I nuläget undersöks möjligheten att gå in i systemet Antura som flera andra förvaltningar och bolag använder i staden. En möjlig utveckling för att hantera det stora antalet projekt uppges vara att projekt samordnas i kluster i större utsträckning. Det framgår inte tydligt hur erfarenheterna från projekten samlas in och sammanställs och analyseras för att kunna utveckla organisationen.

Bedömning

Lekmanarevisorerna bedömer att projektmodellen ännu inte implementerats i hela organisationen. Det saknas ett sammanhållet systemstöd för projektstyrning som omfattar både uppföljning av projektets genomförande och ekonomisk uppföljning av projekten. Lekmanarevisorerna bedömer att det är viktigt med ett funktionellt systemstöd. Ett system som omfattar projektverktyg och ekonomisk uppföljning skulle även bidra till en mer enhetlig, samlad och transparent information om projekten och förbättra dokumentationen av projekten.

Granskningen visar att det sker en systematiserad uppföljning av projekten på samtliga nivåer i organisationen. Avvikelser definieras, och följs upp i projekten. Begreppet avvikelsehantering bör dock utvecklas i projektmodellen.

Koncernen har rutiner för hantering av oegentligheter, men tillvägagångssätt för att konkret hantera risker för oegentligheter eller närståenderelationer vid projektens uppstart kan utvecklas.

Lekmannarevisorerna bedömer att projekt utvärderas och erfarenheter dokumenteras. Ingen systematisk sammanställning eller vidarehantering sker dock av resultaten och erfarenheterna från projektarbetet.

Sammanfattningsvis bedömer lekmannarevisorerna att koncernstyrelsen i huvudsak säkerställer en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll av investeringsprojekt. Vi bedömer dock att det finns områden att utveckla.

Rekommendation

Lekmannarevisorerna rekommenderar koncernstyrelsen att omhänderta de brister som konstaterats i granskningen för att säkerställa en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll av koncernens investeringsprojekt.

Bolagets kommentar

En förtydligad projektmodell infördes 2019 i hela koncernen Göteborg Energi. Vid implementeringen utbildades alla projektledare och projektägare.

Förvaltningsfunktionen, som tillsattes samtidigt, kommer göra en översyn och säkerställa att alla verksamhetsområden och bolag tillämpar projektmodellen.

Ett antal förbättringsområden har tagits upp i förvaltningsplanen. Arbete med utvecklande av avvikelshantering, tillvägagångssätt för att hantera risker för oegentligheter och närståenderelationer vid projektstart, systematisk sammanställning av resultat och tillvaratagande av erfarenhet från projektarbetet beräknas vara klart i höst. Ett pilotprojekt för att utvärdera Antura, ett gemensamt systemstöd för projektstyrning med uppföljning av projekts genomförande och ekonomi, pågår.

Ett antal aktiviteter pågår också på ekonomisidan. Vi behöver förbättra underhållande av aktiveringsperioder och styra verksamheten för att avsluta projekt i tid samt mer aktivt följa upp balansposten pågående arbete. Vi har många mindre projekt och flera mycket stora. Gruppering av projekten behöver ses över för att passa den nya organisationen. För bättre uppföljning behöver projekten delas in i portföljer utifrån flera perspektiv vilket blir möjligt med Antura.

Upphandling och kostnadsstyrning av byggtreprenader

Iakttagelser

I en av de totalt fem granskade upphandlingarna framgår det av dokumentet bolaget kallar Beslutsunderlag att en av de två anbudslämnarna inte levde upp till ett av skalkraven och att dess anbud därför förkastades. Det framgår även i det aktuella tilldelningsbeslutet att en prövning av anbudsgivaren har skett. I två av upphandlingarna har vi inte kunnat ta del av någon dokumentation som styrker att kvalificeringskraven för de vinnande anbudsgivarna har kontrollerats och/eller att de lever upp till dem.

Enligt anbudsinvitan poängsätts presentationerna i realtid av bolagets representanter. Det framgår inte varför och på vilka grunder poängen har satts. Det

framgår inte heller av utvärderingsdokumentationen hur anbudsgivarnas skriftliga framställningar för genomförande och organisation har poängsatts och beaktats i den totalpoäng som anbudsgivarna fått; som nämns ovan ska ju genomförande och organisation bedömas både utifrån den skriftliga framställningen och den muntliga presentationen för bolaget. I sammanhanget kan det också nämnas att vi inte kunnat ta del av något tilldelningsbeslut för upphandlingen ifråga. I den andra upphandlingen framgår det inte av anbudsinbjudan vilka kriterier som ska utvärderas. I det här fallet har vi inte kunnat ta del av någon dokumentation från bolaget som beskriver vilka kriteriers som användes för att bedöma kvalitet, eller hur kvaliteten bedömdes.

Bolaget saknar lokala anvisningar som beskriver hur ÄTA-arbeten ska anmälas, godkännas och sammanställas. Enligt bolaget kan anmälningar av ÄTA-arbeten ske via telefon, på byggarbetsplatsen eller vid byggmöten. Som framgår bör ÄTA-arbeten godkännas skriftligt av beställaren. ÄTA-arbeten som vi har granskat har godkänts genom att projektledaren har skrivit under så kallade dagböcker som beskriver vad entreprenören gör dag för dag. Enligt bolaget sker dokumentation kring händelser under projektets gång även i byggmötesprotokoll. I sammanhanget bör det nämnas att de granskade arbetena inte benämns som ÄTA-arbeten utan som fördyringar av olika slag. Enligt bolaget är det ofta svårt att separera fördyringar och tillkommande arbeten från planerade arbeten och en fördyring ger inte per automatik upphov till ett ÄTA-arbete. Vad gäller frågan hur den här typen av kostnader faktureras noterar vi att de inte faktureras separat eller specificeras som fördyringar, eller ÄTA-arbeten på fakturorna vi granskat.

Enligt bolagets projektmodell ska ändringar och avvikelser hanteras genom att så kallade ändringsbegäran upprättas. De vi har granskat beskriver vilka ändringar och tillägg som gjorts i projekten, men ändringarna är i regel inte numrerade. Bolagets projektmodell kräver inte att ändringarna ska numreras.

Bedömning

Mot bakgrund av att bolaget enbart utvärderar anbuden för de anbudsgivare som klarar av kvalificeringskraven anser vi att det är viktigt att bolaget dokumenterar att kvalificeringskraven är uppfyllda. Vi gör liknande bedömningar med avseende på hur inkomna anbud har utvärderats. Bolaget behöver tydliggöra dokumentationen av hur och på vilka grunder kvalitet har bedömts och poäng tilldelats.

Vad gäller bolagets hantering av ÄTA-arbeten bedömer vi att även denna går att stärka. Vi anser att styrelsen bör överväga att besluta om en anvisning som beskriver hur ÄTA-arbeten ska hanteras i bolaget. Vi menar vidare att transparensen och spårbarheten i hanteringen av ÄTA-arbeten skulle öka om bolaget – i den mån det är möjligt – tydligare separerade tillkommande arbeten från de arbeten som ingår i det upphandlade eller avropade uppdraget. I detta ingår att numrera och hålla dessa tillkommande arbeten ordnade. Att separera och numrera ÄTA-arbeten skulle öka möjligheten till en mer utvecklad projektuppföljning och en stärkt kostnadskontroll. Vi gör denna bedömning också mot bakgrund av att det inte går att separera kostnaderna för ÄTA-arbeten från de totala upparbetade kostnaderna i projekt på ett enkelt sätt.

Rekommendation

Lekmannarevisorernas rekommenderar koncernstyrelsen att stärka styrningen av ÄTA-arbeten/fördyringar.

Lekmannarevisorerna rekommenderar koncernstyrelsen att säkerställa att dokumentationen av bolagets entreprenadupphandlingar stärks.

Bolagets kommentar

Våra rutiner och processer avseende utvärdering och kontroll av kvalificeringskrav följer lagkrav och bestämmelser för att säkerställa korrekta upphandlingar, men vi kommer förbättra rutinbeskrivningar och mallar så att dokumentation stärks avseende hur och på vilka grunder bedömning görs.

Vi kommer ta fram en anvisning som beskriver hur ÄTA-arbeten ska hanteras och hur dessa separeras från arbeten som omfattas av det upphandlade eller avropade uppdraget.

Uppförandekod och etiska riktlinjer

Iakttagelser

Av granskningen framgår att ingen systematisk uppföljning av efterlevnaden av uppförandekoden har genomförts.

Bedömning

Vår uppföljning visar att det kvarstår ett arbete för att genomföra en systematisk uppföljning av efterlevnaden av uppförandekoden och etiska riktlinjerna. Rekommendationen (som lämnades 2018) kvarstår därmed.

Rekommendation

Lekmannarevisorerna rekommenderar koncernstyrelsen att säkerställa en regelbunden och systematisk uppföljning av efterlevnaden av uppförandekoden och de etiska riktlinjerna.

Bolagets kommentar

En plan för systematisk uppföljning av uppförandekoden och etiska riktlinjerna är framtagen. Planen innehåller en genomgång årligen återkommande vid arbetsplatsträffar med personalen samt stickprovsuppföljning med medarbetare respektive leverantörer.

Offentlighet och sekretess

Iakttagelser

Koncernbolaget anger i sitt yttrande till revisionen att beslut inte tagits om att implementera de förslag till nya rutiner som tagits fram under år 2019.

Koncernen anger i yttrandet för år 2020 att status är oförändrad. Det har i uppföljande granskning inte heller framkommit att rutinerna fastställts.

Bedömning

Vår bedömning var att e-postrutinens innehåll möter rekommendationen. Däremot är den ännu inte fastställd. Vad gäller personadresserad post finns en rutin som ännu inte är fastställd. Då vi inte har fått del av rutinen kan vi inte avgöra om dess innehåll möter rekommendationen. Lekmannarevisorerna bedömer därför att rekommendationerna (som lämnades 2016) kvarstår.

Rekommendation

Lekmannarevisorerna rekommenderar koncernstyrelsen att se till att det finns dokumenterade rutiner för hur den personliga e-posten ska hanteras under planerad och oplanerad frånvaro så att inkomna handlingar omhändertas i enlighet med gällande regelverk.

Lekmannarevisorerna rekommenderar koncernstyrelsen att se till att fullmakter eller annan skriftlig överenskommelse upprättas vid planerad eller oplanerad frånvaro så att inkommande handlingar via personadresserad post omhändertas i enlighet med gällande regelverk.

Bolagets kommentar

Rutiner kommer att implementeras för att hantera den personliga e-posten och för upprättande av skriftlig överenskommelse vid planerad eller oplanerad frånvaro så att inkomna handlingar omhändertas i enlighet med gällande regelverk.

Inköp och upphandling

Iakttagelser

Av kartläggningen framgick bland annat att koncernens inköpsstrategi behöver uppdateras och förankras och att ansvarsfördelningen och uppdrag för inköpsorganisationen behöver förtydligas. Brister har också identifierats i stödsystemet för inköp.

Inköps- och upphandlingsavdelningen har påbörjat ett arbete med utgångspunkt i handlingsplanen och inplanerade åtgärder för 2020 har enligt uppgift genomförts under året. Arbete återstår att genomföra under 2021 bland annat avseende ledningssystemet för inköp- och upphandling och införandet av analysstöd och kontroller.

Bedömning

Av uppföljningen framgår att arbete återstår för att genomföra den framtagna handlingsplanen. Rekommendationen (som lämnades 2019) kommer därför att kvarstå.

Rekommendation

Lekmannarevisorerna rekommenderar koncernstyrelsen att omhänderta de brister som har identifierats i granskningen samt att säkerställa att upphandlingar hanteras enligt lagstiftning och stadens riktlinjer och att den interna kontrollen av direktupphandlingar stärks.

Bolagets kommentar

Arbete för att utveckla inköpsverksamheten pågår kontinuerligt. Erfarenheter från arbetet utifrån den framtagna handlingsplanen tillvaratas vid upprättande av verksamhetsplan 2021. Vi prioriterar bland annat att utveckla stödsystemet för inköp både på kort och längre sikt. Ett sätt att förankra inköpsstrategin och ansvarsfördelning är tydligt beskrivna processer och tydlig delegationsordning. Förslag till ny delegationsordning för inköp är framtagen. Beskrivning av inköpsprocessen har påbörjats i olika delprocesser. Processen för direktupphandling tas först.

Personsäkerhet

lakttagelser

Ingen systematisk utredning har ännu genomförts av var i organisationen risk för våld och hot om våld förekommer vilket Arbetsmiljöverket föreskriver.

Bedömning

Lekmannarevisorerna bedömer att koncernstyrelsen har vidtagit åtgärder för att förbättra den interna kontrollen avseende föregående års granskning av personsäkerhet. Av uppföljningen framgår dock att arbete återstår under år 2021 avseende att systematiskt utreda var i organisationen risk för våld och hot om våld föreligger. Rekommendationen (som lämnades 2019) kvarstår därmed.

Rekommendation

Lekmannarevisorerna rekommenderar koncernstyrelsen att omhänderta konstaterade brister och säkerställa efterlevnaden av regelverk och riktlinjer avseende risker för våld och hot om våld.

Bolagets kommentar

Vidare arbete med säkerställande av efterlevnad av regelverk och riktlinjer baseras på vår tillämpningsanvisning för att förebygga våld och hot. Exempelvis kommer säkerställas för alla berörda regelbunden utbildning i att förebygga risk för våld och hot om våld. I dag är denna kompetens beroende av personkännedom. Vi ska utveckla en icke personbunden systematik för att utreda var risk föreligger.